

Carl Bildt: Sommartal 1998

Talare
Carl Bildt
Partiledare, Moderaterna

Datum
25 juli 1998

Plats
Grisslehamn

1 Grisslehamn igen. Sextonde sommaren i rad. Den sjätte valrörelse som jag för min del inleder här på hamnplanen vid randen av Ålands Hav i det sommarfagra Roslagen.

5 Ty nu är det val igen.

Efter fyra år av statsministrarna Carlsson och Persson i skiftande allianser med partiordförandena Schyman, Schlaug och Johansson skall vi alla om 57 dagar välja väg och ledningen för Sverige när vi tar steget in i det nya århundradet och
10 det nya årtusendet.

Riksdag och regering. Landsting i gamla och nya skepnader. Och ledningar för de kommuner vars utveckling betyder så mycket.

15 För ett år sedan talade jag här om de utmaningar som jag såg för Sverige under året fram mot valet och åren därefter.

Om de förändringar och den förnyelse som krävdes. Om min förhoppning om en saklig och öppen nationell dialog. Om att jag gärna skulle se att det kring
20 grunderna för förnyelsen av Sverige rådde en bred politisk överensstämmelse.

Jag ville se en stor reform för att ge oss ett företagandeklimat som kunde ge oss den fulla sysselsättningen och den goda tillväxten tillbaka. Jag varnade för en utveckling där bidragsberoendet ökar och där allt färre och färre förväntas
25 försörja allt fler och fler.

Jag ville se en skattereform som sänkte skatten för alla - inte bara för några! - och som levde upp till de löften om rimliga skatter som alla tidigare ställt ut. Jag ville inte acceptera att också låginkomsttagare i Sverige skall ha högre skatt och sämre
30 standard än i de flesta andra länder i den Europeiska Unionen.

Jag ville se en reformering av de system som betyder så mycket för social trygghet och välmående. Jag talade om att "det finns en smygande otrygghet genom hela vårt samhälle när det gäller framtiden för sjuk- och åldrvård."

Under året som gått har jag ständigt - på måndagsresor från Karesuando i norr till Ystad i söder - återvänt till dessa teman. Och mött ett starkt och spontant gensvar inte minst av unga människor som ser ett Sverige som håller på att stanna upp.

Och jag har lagt nya punkter till min lista över de viktiga uppgifterna för de kommande åren.

Att åter våga sträva efter att skapa Europas bästa skola. Jag har blivit allt mer oroad över hur ungdomsskolan och dess möjligheter sätts åt sidan i socialdemokratins Sverige. I vårt land är antalet ungdomar som går vidare till universitet och högskola mindre än i många andra länder.

Att åter våga ha visionen om Sverige och Norden som en av de absolut ledande regionerna i världen när det gäller övergången från gårdagens industrisamhälle till morgondagens informationssamhälle. Att våga satsa stort och satsa för alla på de hisnande möjligheter som ligger i denna revolutionerande utveckling.

Att åter vilja göra Sverige till ett av de ledande länderna i det europeiska samarbetet för fred och frihet och förnyelse. Vi lever i internationaliseringens tid. Freden och välståndet i framtiden hänger på hur starka vi lyckas att göra banden mellan nationerna.

I dag är Sverige landet som i viktiga europeiska framtidsfrågor står vid sidan om och inte verkar att veta vad det egentligen vill. Och som därmed inte har det inflytande och inte får de möjligheter som vi annars skulle kunna ha.

Vi har Europas fegaste regering när det gäller politiskt ledarskap i viktiga europeiska framtidsfrågor.

Varje annat land i dagens Europa har en regering som har en mer eller mindre klar strategi när det gäller den nya eurovaluta som från årsskiftet införs av 11 länder från Portugal i söder till Finland i norr.

Förr roddes från gamla Grisslehamn posten fram och tillbaka till det ryska imperium som tog sin början vid post- och tullhuset i Eckerö på andra sidan Ålands Hav.

75

Nu förändras Europa.

Snart går färjorna från Grisslehamn österut till det ekonomiska euroland som tar sin början där. Med bättre möjligheter till stabilitet, tillväxt, jobb och
80 inflytande än vad vi riskerar att få.

85

Och vi börjar redan att se konsekvenserna. Det senaste året har vi sett stora företagsfusioner där huvudkontor eller säte i varje enstaka fall flyttats ut ur Sverige och i åtskilliga fall till Finland med dess klara inriktning på euron.

90

Sverige hade kunnat vara med i euron när den börjar. Det hade med all säkerhet gett oss lägre räntor, med all sannolikhet fler jobb och med största sannolikhet bättre förutsättningar för fler företag i Sverige.

95

Men socialdemokraterna vill inte det. I grunden handlar det om feighet - vare sig mer eller mindre. Socialdemokraterna fick släpas till Sveriges medlemskap i den Europeiska Unionen - och gjorde det så sent och så halvhjärtat att majoriteten av dess väljare i folkomröstningen 1994 fortfarande röstade nej.

100

Jag hade hoppats att de sedan dess skulle ha lärt sig läxan. Att politiskt ansvar ställer krav på politiskt ledarskap. Att den som vill forma framtiden också måste ha visioner och visa vägar.

105

Men jag hade fel. Mummel och misstro är allt som hörs från svensk socialdemokrati i denna avgörande framtidsfråga. Ett mummel och en misstro som i grunden går tillbaka på politisk feighet.

Vi måste alla ha respekt för de utmaningar som den stora valutaomställningen i Europa innebär. Det är den enstaka största ekonomiska förändringen i vår del av världen i vår livstid. Och sker samtidigt som den snabba omvandlingen i samband med informationsteknologins utveckling ställer många gamla begrepp på huvudet.

110 Men detta får inte leda till slutsatsen att man skall gömma huvudet i sanden
intill dess att det kanske känns tryggt att våga titta upp igen. Detta måste leda till
slutsatsen att man måste hålla huvudet än högre, försöka se än vidare och vara
än tydligare när det gäller visionerna och vägarna för framtiden.

115 Vi måste ha en nationell strategi för Sverige och euron. Inne eller ute. Sverige
måste ha en politik. Och denna måste formas med utgångspunkt från de
ståndpunkter som de olika politiska partierna, utifrån sitt nationella
ansvarstagande, kommer fram till.

120 Där måste också socialdemokraterna vara med. Det är bisarrt att riksdagens
största politiska parti inte vågar eller vill ha någon uppfattning i en av landets
största och viktigaste frågor.

I Almedalen sade Margot Wallström att hon tyckte att frågan skulle diskuteras
125 mera efter valet men att hon inte vågade uttrycka någon åsikt. Jag skall inte
döma henne för hårt för dessa grumligheter. Att vara husbondens röst i ett parti
som inte vågar tala är inte lätt.

Jag nämner euron av två skäl.

130 Dels därför att det är en mycket viktig framtidsfråga där vi som gör anspråk på
att få medborgarnas förtroende har en skyldighet att visa politiskt ledarskap.

135 Dels därför att den så skrämmande tydligt visar socialdemokraternas
framtidfattigdom och framtidsoförmåga. De vill inte. De vågar inte. De kan
inte. De är framtidsrädda.

140 Vi ser - i denna och andra frågor - hur det parti som vid detta århundrades
början var en viktig del av moderniseringen av Sverige vid dess slut blivit något
av ett samhällsutvecklingens drivankare.

Under sommaren har det pågått en liten debatt inom socialdemokratin om
huruvida de i sitt valmanifest skall säga någonting om den kommande
mandatperioden eller inte.

145 Den debatten tror jag hade varit otänkbar inom i snart sagt varje annat svenskt
politiskt parti. Och för oss moderater är det en självklarhet att politiken handlar

om att skapa förutsättningar för framtiden.

150

Vi vill ha väljarnas förtroende för att göra Sverige bättre.

Inte ett öppet mandat att göra vad som råkar falla oss in eller bli nödvändigt när vindar blåser än hit eller dit. Utan ett tydligt mandat för att genomföra det som vi tycker är nödvändigt. För att göra Sverige bättre.

155

Jag hoppas att väljarna kommer att ställa krav på att partierna i den kommande valrörelsen är tydliga i tre viktiga avseenden.

160

Vilket är det viktiga uppdraget under de kommande åren?

Hur ser den politik ut som kan klara det eller de uppdragen?

165

Och hur ser den samarbetsstrategi som kommer att bli nödvändig för att förverkliga denna politik ut?

Varje parti med anspråk på att kunna leva upp till väljarnas förtroende och respekt måste kunna ge svar på dessa frågor.

170

Jag menar att vi moderater kan det. Och att vi kan det tydligare och bättre än kanske något annat parti. I alla händelser långt tydligare, klarare och ärligare än socialdemokraterna.

175

Vi vill redovisa vår politik före valdagen. Socialdemokraterna vill diskutera sin politik efter valdagen. Jag är övertygad om att skillnaden kommer att märkas.

Vi har en klar uppfattning om vilket som är det avgörande politiska uppdraget under de närmaste åren.

180

Vi har en klar uppfattning om den politik som krävs för att klara detta.

Och vi har en klar uppfattning om den samarbetsstrategi som detta ställer krav på.

185

Vi är inte ett parti som mörkar och som mumlar. Vi är inte ett parti som arbetar på marginalen. Vi är ett parti berett till nationellt ansvarstagande och nationell

förnyelse. Till att ge Sverige ledning in i 2000-talet.

190 Den avgörande uppgiften är att skapa radikalt bättre förutsättningar för jobb, tillväxt och välfärd under de kommande åren. Och här är vi moderater, tillsammans med folkpartiet och kristdemokraterna kärnan i den allians för nya jobb som är en nödvändighet.

195 Lyckas vi med det har vi förutsättningar att lyckas med mycket annat också. Misslyckas vi med det kommer Sveriges misslyckande att bli stort.

När jag blev politiskt aktiv var Sverige rikare än något av de andra länder som nu är med i den Europeiska Unionen. Och alla trodde att denna tingens ordning
200 var för alltid given.

När jag för första gången talade här i Grisslehamn hade vi bakom oss ett 1970-tal där Sverige hade börjat att halka efter. Vi moderater varnade. Mycket få i andra partier lyssnade. I dag har Danmark och Finland gått om oss. För den
205 delen också Norge och Island. Inom EU ligger bara Spanien, Portugal och Grekland efter oss.

Dessa decenniers tillväxtkris har blivit en sysselsättningskris som nu håller på att bli också en välfärdskris.

210

Fyra år av socialdemokratisk politik har misslyckats med att ge oss alla de riktiga nya jobb som krävs.

Hade den uppgång i sysselsättning som inleddes 1993 - under vår regeringstid -
215 fortsatt med samma kraft hade Sverige i dag haft minst 150.000 fler jobb.

Hade den socialdemokratiska regeringens egna prognoser från mandatperiodens inledning slagit in hade Sverige i dag haft ca 210.000 fler jobb.

220 Hade Sverige haft samma utveckling som våra nordiska grannländer under dessa år hade vi i dag haft ca 260.000 fler jobb.

Men facit av dessa år av höjda skatter på alla och snart sagt allt är vad gäller sysselsättningen i stort sett noll - långt, långt under det som den självsäkra
225 socialdemokratin lovade väljarna för fyra år sedan.

Allt färre kan leva på sin lön, och allt fler tvingas att leva på bidrag. Det är det faktiska och det farliga slutresultatet av fyra år av vänsterpolitik.

230

Den socialdemokratiska tidningen Östran formulerade saken väl på sin ledarsida för en vecka sedan:

235 "Hur man än räknar är arbetslösheten fortfarande för hög. Bara det att 75.000 ungdomar går utan arbete är oroväckande... Skrapar man vidare på den glättiga ytan finner man att 750.000 svenskar är beroende av socialbidrag för att klara sin försörjning... En tredjedel av landets ensamstående kvinnor erhåller socialbidrag liksom var femte ungdom mellan 20 och 24 år."

240 Denna utveckling måste vi helt enkelt bryta.

Se till att fler kan leva på sin lön - och färre tvingas att leva på bidrag.

245 Konsekvenserna av ytterligare en mandatperiod med vänsterpolitik som ger ytterligare en mandatperiod av misslyckande skulle vara allvarliga.

Jag tvekar inte att säga att detta skulle hota själva fundamentet i våra olika välfärdsordningar. Bidragskostnaderna skulle skjuta i höjden vid en kommande konjunkturdämpning, på ett sätt som skulle riskera att tvinga fram både massiva
250 skattehöjningar och massiva nedskärningar.

Redan i dag är kostnaderna för den låga sysselsättningen enorma.

255 I socialdemokratiskt styrda Malmö är det bara lite mer än varannan vuxen som i dag har en lön att leva på - andra tvingas att leva på bidrag på ett eller annat sätt.

Av alla medelålders personer mellan 55 och 64 år är det i dag färre än hälften - ca 45% - som har ett heltidsjobb kvar. Resten får klara sig på annat sätt.

260 Ett samhälle där färre har jobb och fler har bidrag blir ett dyrt samhälle.

Forskare vid Högskolan i Växjö har uppskattat kostnaderna för de offentliga budgetarna för detta till ca 150 miljarder kr. Cirka 150.000 miljoner kr.

De flesta har svårt att inse hur mycket pengar det är.

270 Tänk er att vi staplar hundralappar tätt, tätt samman. På mindre än en centimeter får man in 10.000 kr. När vi kommit upp mot en meter tätt, tätt sammanpressade hundralappar har vi fått ihop en miljon kr.

Men för att komma upp till arbetslöshetens kostnader för skattebetalarna får vi stapla långt, långt mer.

275 Härifrån hamnplan i Grisslehamn 150 kilometer rakt upp i skyn. Det för oss ut i rymden.

Eller om vi lägger stapeln ned.

280 Förbi Älmsta. Förbi Norrtälje. Hela vägen in till Stockholms innerstad. Härifrån till Rosenbad skulle stapeln av tätt, tätt sammanpressade hundralappar räcka . Och faktiskt längre än så...

285 Det är detta som är de verkliga Persson-pengarna. Gigantiska summor. Och det är vi alla skattebetalare som betalar - för ett misslyckande som är deras.

Det säger sig självt att dessa pengar skulle kunna användas långt bättre.

Bara som exempel:

290 Härifrån till Broby skulle vi kunna satsa på att få Europas bästa skola för våra ungdomar. Från Broby till Norrtälje på att se till att de allt fler äldre får bättre omsorg. Från Norrtälje en bit mot Rö på att se till att vi fick lag och ordning värd namnet efter all polisedrustning i vårt land. Och från Rö ända in i och
295 förbi trapphallen i Rosenbad skulle vi kunna gå vidare med sänkta skatter för individer, familjer och företag - för alla och envar, inte minst de som har det sämre ställt.

Fullt så här enkelt är det dessvärre inte.

300 Det tar tid att få fram förutsättningarna för de nya jobben. Allt sker inte i ett slag. Att helt ta bort alla dessa bidragsberoendets kostnader klarar vi inte på en mandatperiod.

305

Men ett är alldeles, alldeles säkert - ju längre man väntar med att börja, desto längre tar det innan man når fram.

310

Det är därför vi tidigt och tydligt vill lägga om politiken efter ett regeringskifte i oktober.

315

Det är därför vi lagt fram våra förslag om sänkta skatter för individer och företag, för mindre av regleringar och krångel, för en modernare och friare arbetsmarknad, för en öppnare Europapolitik med en klar eurokurs, för en energipolitik som inte ägnar sig åt kapitalförstöring, för en storsatsning på bredband till alla, först och främst till våra skolor.

320

Vi vet vilken uppgift som måste stå i centrum för arbetet under de kommande åren. Vi vet vilken politik detta kräver. Och vi vet det samarbete detta kommer att kräva.

325

Tillsammans med folkpartiet och kristdemokraterna har vi lagt en god grund när det gäller principerna för den politik vi vill föra. Den har vi redovisat tydligt och klart. Och vi hoppas gemensamt att centern skall komma ur sin vandring genom det lite öde landskap som det s k mittens rike ju visat sig vara.

330

Vi har en klart redovisad uppfattning om uppgiften. Vi har en tydlig politik. Och vi har en klart redovisad samarbetsstrategi.

335

Men socialdemokraterna har ingenting alls av detta. Sommardebatten har bara visat tomhet från socialdemokraternas sida.

Tom Thalén har varit tyst. Och Wallströms försök som husbondens röst var ingen omedelbar succé. Från Island har partiordföranden låtit meddela att han inte är beredd att ge besked i viktiga frågor förrän efter valet.

340

De verkar inte veta vad de vill. De avser inte att redovisa någon politik. Och de tänker absolut inte säga vem de skall göra sig beroende av i riksdagen om de hamnar i den situationen.

Det bullrar om dem - men tunnan är så fasligt tom.

345 Men detta innebär inte att en ny vänsterperiod är ett oskrivet blad. Vi har lärt oss en del.

Säkert kommer det i valrörelsens mitt något mummel om sänkta skatter. Men lika säkert kommer det efter valet förslag om nya och höjda skatter. Varje socialdemokratisk regeringsperiod i modern tid har inneburit nya och högre
350 skatter. De röda ränderna går inte ur.

Det blir ingen modernisering av arbetsmarknaden. LO har för 20 miljoner kr om året - ingen personvalskampanj, snarare partiköp - försäkrat sig om att partiet inte kommer att gå med på det.

355

Det blir ingen markant ökning av antalet nya jobb. Tvärt om varnade internationella valutafonden IMF i sin granskning i början av sommaren för att arbetslösheten skulle börja att stiga igen.

360 Det blir möjligen nya bidrag här och var när det ställs krav på s k utspel och initiativ.

Men redan nu har vi sett att det som utlovades som storstilade nya statliga bidrag till vård, skola och omsorg i de allra flesta fall blivit någonting annat. I
365 fyra av fem fall har pengarna försvunnit ner i stora svarta kommunala hål av den ena eller andra slaget.

Det blir i stället de stora Persson-pengarna - stapeln från Grisslehamn till Rosenbad och där förbi - som i stället riskerar att växa och växa. Och som vi alla
370 får betala och betala. Han lovar. Vi skall betala.

Så vill vi inte ha det.

Vår regering kommer att vara en regering som sätter arbetet för nya riktiga jobb
375 och ny tillväxt i centrum. Vi vill göra Sverige till en företagare- och tillväxtnation i världsklass. Vi ser inga skäl att nöja oss med mindre.

Detta kräver sänkta skatter för alla och envar. Att skattetrycket successivt sänks. Att hinder för företagen röjs undan. Och att alla - inte bara vissa! - får sänkt
380 inkomstskatt.

Vår regering kommer att leva upp till det som också andra lovat - att de flesta
385 skall bara betala ca 30 procent av sin inkomst i skatt, och ingen skall behöva
betala mer än hälften av en inkomstökning i skatt.

Det är rimligt. Det är rättvist. Det är obegripligt att inte alla - ännu! - är beredda
att ställa upp för detta.

390 Sänkta skatter är en nödvändighet för nya riktiga jobb. Och utan nya riktiga
jobb kommer vi på sikt inte att klara välfärden.

Så här skrev TCO-ordföranden Inger Ohlsson i en debattartikel i början av
sommaren:

395

"Om dagens höga arbetslöshet fortsätter kommer skatteintäkterna inte att räcka
till, välfärden kommer att drabbas ytterligare. Att sänka skatter för att öka
sysselsättning och tillväxt är nödvändigt för att minska arbetslösheten. Utan
sådana åtgärder hotas den offentliga sektorn på längre sikt."

400

Sade således TCO. Och jag håller helt med. Sänkt skatt för fler jobb och bättre
välfärd.

Och därmed kan vi bryta den s k Solna-utveckling som vi sett under dessa
405 vänsterår. Först rekordskattehöjning. Sedan sämre service och vårdskandal.

Vi vill inte ha fyra år till av Solna-politik av detta märke!

Men det handlar inte bara om jobben, skatten och tillväxten.

410

Vår regering kommer att vara en kunskapsregering när det gäller skola och
utbildning. Vi skall inte tolerera att vi har färre unga pojkar och flickor som har
möjlighet att gå vidare direkt från gymnasiet till högskola och universitet än de
flesta andra länder i Europa. Det är en skandal att forskning på viktiga områden
415 - miljöforskningen är bara ett av många exempel! - rustats ned under Tham och
Persson.

Vi skall återupprätta Sverige som en kunskaps- och forskningsnation.

420 Vår regering kommer att vara en regering som återinför vårdgarantin, kapar

vårdköerna och ser till att det finns ett mycket större utrymme för valfrihet och närhet i vården. I dag tvingas allt fler att gräva ner i den egna fickan för att klara behandlingar eller operationer därför att lidandet i de långa köerna blir för stort.

425

Så skall det inte vara. När det gäller vårdköer för behandling av vanligare sjukdomar och operationer borde vi ha nolltolerans.

430 Vår regering kommer att ta itu med konsekvenserna av den nedrustning av polis och rättsväsende som skett under dessa vänsterår.

Under våra år i regeringsställning byggdes polis och rättsväsende ut. Lag och ordning var hedersbegrepp för oss. Och vi såg hur brottskurvan började att vika
435 av nedåt. Den brottslighet som går att mäta minskade under våra år.

Men socialdemokraterna skar ner på polisen. De stängde intagningen till polishögskolan - som utbildar nya poliser - helt och hållet. I dag finns det närmare 2.000 färre poliser i Sverige än för fyra år sedan. Och dessvärre kommer
440 utvecklingen nedåt att fortsätta ett tag.

Inför valet har polishögskolan öppnat begränsat igen. Men duktiga poliser stampas inte ur marken på minuter. Det kräver år av utbildning och år av erfarenhet.

445

Konsekvenserna av vänsterpolitiken ser vi. Brottsligheten har börjat att åter öka de senaste åren. Och allt färre av de brott som anmäls klaras upp. Fler oskyldiga som drabbas - färre skyldiga som straffas.

450 Och de uppgifter som kommit in under detta år tyder dessvärre på att utvecklingen åt fel håll nu riskerar att accelerera. Inte minst personrånen ökar tydligt och farligt i våra större städer.

455 Denna utveckling måste brytas. Det är naivt att tro att det går utan fler poliser och bättre resurser. Vi moderater är beredda till det. Och jag har med stor tillfredsställelse noterat att våra samarbetskollegor rört sig åt samma håll.

Men på alla dessa områden förblir socialdemokraterna tysta.

De har egentligen ingen politik och ingen ambition för skolan för våra barn. Det s k kunskapslyftet för de äldre kan ofta vara bra, även om det kom till mest för att hyfsa statistiken. Men barnen och ungdomarna är faktiskt ändå viktigare. Och de har glömts bort.

465

De har ingen politik alls när det gäller vårdköerna. De avskaffade vårdgarantin och valfriheten, och de tänker av allt att döma fortsätta sitt motstånd. Inte därför att de tycker om köer - det vore orättvist att påstå - men därför att de är bundna vid de stora monopolen, och stora monopol producerar alltid stora köer.

470

Och de har alls ingen politik när det gäller rättsfrågorna. Jag har sett att de nu vill använda fler privata vaktbolag för att klara den negativa utvecklingen. Ibland kan det bli nödvändigt. Men som huvudväg är det alldeles på tok.

475

Polisen skall inte privatiseras - den skall förstärkas.

Jag går in i denna valrörelse med stark förtröstan för vår egen del och stark optimism om Sveriges möjligheter om vi får ansvaret för förnyelsen och förändringen.

480

Jag vet att många, många kommer att bestämma sig sent för hur de till slut kommer att lägga sin röst. Och jag är alldeles övertygad om att detta kommer att vara till fördel för oss.

485

Vi är frihetens och framtidens främsta företrädare i den politiska debatten. Socialismen är död - nu är världen och Sverige och vi på väg in i en ny tid. Vi står vid randen av ett nytt århundrade och ett nytt årtusende.

490

Jag tillhör dem som ser med stor optimism på framtidens möjligheter. Jag har sett mer av mörker och ondska i vår egen tid än vad jag skulle önska någon annan. Men ändå lever vi i en tid när det ljusnar allt mer över vår värld.

495

Då skall vi ge också vårt Sverige nya möjligheter. Under ett kvarts sekel har vi halkat efter och fått bära allt tyngre bördor. Det skall vi inte acceptera. Den utvecklingen skall vi bryta.

Sverige är värt en bättre regering. Och en bättre framtid.

500

Taggar

1990-tal, 1998, Man, Moderaterna, Politiska tal, Sommartal

505

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/carl-bildt-sommartal-1998>

510

515

520

525

530

535